

1. Informační materiál PENÍZE

1. Objasnění několika nedorozumění

V každodenním životě často mluvíme o penězích jako o jedné z těchto tří věcí:

1. Mince a papírové peníze (**měna**): „Peníze nebo život!“
2. **Majetek** člověka: „Bill Gates má hodně peněz.“
3. **Příjem** člověka: „Práce v bance je zajímavá a vyděláte si hodně peněz.“

Když mluví o penězích ekonomové, spojují si s nimi něco jiného: „Peníze je vše, co lze obecně akceptovat jako platidlo za zboží nebo služby nebo jako splátku dluhů.“

2. Funkce peněz

Přestože se ekonomové rozcházejí v popisu funkcí peněz, většinou definují tyto tři funkce:

1. Peníze fungují jako prostředek směny.
2. Peníze se používají jako zúčtovací jednotka.
3. Peníze jako uchovatel hodnoty.

Peníze jako prostředek směny

Představte si ekonomiku bez peněz – směnné hospodářství – kde by se všechno zboží a služby musely vyměnit přímo jedno za druhé.

Ale při takové směně by bylo třeba něčeho, co se nazývá „dvojí shoda potřeb“: oba obchodní partneři by museli nabídnout zboží nebo služby, které ten druhý potřebuje. Jinak by žádný obchod neproběhl. Tato metoda směny velmi komplikuje obchod a vytváří vysoké výdaje za transakce. Proto jsou v moderních ekonomikách při transakcích používány peníze jako prostředek směny, který snižuje transakční náklady. Aby mohly peníze fungovat jako prostředek směny, musí být jednoduše standardizované, široce přijímané, dělitelné, přenosné a nesmí rychle ztrácet svou hodnotu.

Peníze jako zúčtovací jednotka

Peníze jsou v ekonomice nejčastějším měřidlem ekonomické hodnoty. Ceny zboží a služeb nejsou obvykle určovány vzhledem k jinému zboží a službám, ale obvykle se odkazují na jediné numerické zboží, tedy na peníze. Tímto způsobem vzniká obrovská informační výhoda, která tím pádem umožňuje i snížení nákladů v porovnání se směnnou ekonomikou.

Peníze uchovatel hodnoty

Třetí funkce peněz souvisí s jejich schopností uchovat v průběhu času část své hodnoty.

- Jednotlivci užijí část svých peněz pro spotřebu a část peněz uspoří.
- Pro spoření lze použít různých aktiv. Cenné papíry, akcie, nemovitosti, dokonce i spotřební zboží lidé často drží, aby odložili spotřebu. Peníze jsou pouze jeden z těchto prostředků.

Mnoho těchto aktiv má jasnou výhodu nad penězi – nabízí některé další výhody, např. úroky nebo ubytování. Peníze mohou na druhou stranu svou hodnotu ztratit kvůli inflaci. Tak proč lidé, kteří šetří, drží svůj majetek především v penězích? Odpovědí na tuto otázku je jejich likvidita. Peníze jsou nejvíce likvidní aktivum – lze je jednoduše a relativně rychle převést na něco jiného.

3. Peníze v mezinárodním kontextu

Význam cizí měny

Téměř každý stát má svou státní měnu, ve které se platí a přijímají platby uvnitř státu. Pro platby přes státní hranice je však obvykle třeba cizí měny. Aby se obyvatelé státu mohli zapojit do finančních transakcí s osobami v jiných zemích, musí existovat mechanismus, který poskytne lidem přístup k cizím měnám, tak aby mohli platit ve formě akceptovatelné pro cizince. Jednoduše řečeno: existuje potřeba transakcí v cizí měně – výměny jedné měny za jinou. Pojem „cizí měna“ se používá pro peníze používané jako státní měna v jiném státě. Každá osoba, která si vymění peníze ve své státní měně za peníze v měně jiného státu, získá cizí měnu.

Směnný kurz

Směnný kurz popisuje, kolika jednotkám cizí měny se rovná jedna jednotka domácí měny.

